

Kuntakortti Heinola: Vuoden 2023 hyte-toiminta

Ilon aiheet	Huolen aiheet
Kuntalaisten hyvinvointi: ▫ Omatoimista harrastamista on valtakunnan tasoa enemmän sekä vähän liikkuvia on saatu harrastemallin piiriin. ▫ Työttömien aktivointiaste noussut vaikeimmista korona - vuosista, eli aktiivisten työvoimapolitiittisten palveluiden piirissä olevien määrä. Pitkäaikaistyöttömien määrä on laskenut. ▫ Aktiivinen, kantaa ottava ja osallistuva ikääntyneiden joukko. Hyte-työ: ▫ Ennalta ehkäisevien palvelujen järjestäminen ja niiden saatavuus. HVA-uudistuksen siirtyä sujui HYTE-näkökulmasta hyvin. Kaupungille jäänyt HYTE-toiminta vahvistui. ▫ Laaja ja sitoutunut hyvinvointityöryhmä ja toimijaverkosto. Kokousten teemoitus. Kolmannen sektorin rooli toteutuksessa. Kohtaamisten aamukahvit kokoavat kuukausittain järjestö- ja vapaaehtoistoimijoita yhteen. ▫ Aktiiviset vaikuttamistoimielimet. Mm. vanhusneuvoston työpajatyöskentely ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman rakentamisessa ja seurannassa. Kestävä hyvinvointi: ▫ HYTE-työn rakenteet ovat kestävällä pohjalla ja monitoimijaiset, joten muuttuviin tarpeisiin vastaaminen on ketterää. ▫ Asiakkaat kertovat toiminnan hyödyistä, saavat apua omatoimiseen asioiden hoitamiseen. ▫ Hyvinvoinnin edistämisessä on pystytty huomioimaan haavoittuvassa asemassa olevia ryhmiä. Esim. Mama's cafe-naisten monikulttuurinen kahvitunti	Kuntalaisten hyvinvointi: ▫ Päihteiden käyttö. Kokemus huumeiden helposta saatavuudesta ja niiden käyttö sekä sähkötupakan käyttö. ▫ Heinolassa on asukkaita, joilla on haasteita monella elämän osa-alueella ja syrjäytyneisyyttä. ▫ Jengiytyminen ja sen ihannoiti. Hyte-työ: ▫ Järjestetty toiminta ja nostetut teemat eivät tavoita aina kohderyhmäänsä. Pohdinnassa on, onko perinteisten vanhempainiltojen aika ohi? ▫ Polarisoitumisen ilmiö haastaa tarpeisiin vastaamista. Kuilu iso hyvin voivien ja haasteiden kanssa elävien välillä. ▫ Toimijaverkoston oman perustoiminnan merkityksen tunnistaminen HYTE-työn kokonaisuudessa. Kestävä hyvinvointi: ▫ Organisaatiouudistusten ja lakimuutosten vaikutus HYTE-työskentelyyn työllisyyden sekä toimeentulon ja kotoutumisen kautta edistettävään hyvinvointiin. Tulevissa uudistuksissa onnistuminen. ▫ Koordinointiin edelleen panostaminen, sillä se mahdollistaa muiden resurssien optimaalisemman hyödyntämisen poikkihallinnollisissa verkostoissa. ▫ Asenteet muuttuvat joskus hitaasti. Piilorasismi ja ennakkoluulot.

--	--

Mielen hyvinvointi

*Kasvu-, opiskelu- ja elinympäristö tukee mielenterveyttä erilaisissa elämäntilanteissa ja yhteiskunnan muutoksissa
Haavoittuvassa asemassa tai elämäntilanteessa olevat tulevat kuulluksi ja kohdatuksi eri tuen ja avun muodossa*

Keskeiset hyte-toimet
Toimet lähiyhteisöissä: ▫ Käytössä monipuolisesti vaikuttavia menetelmiä lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi mm. varhaiskasvatuksessa ja koulussa. ▫ Tehty kotouttamissuunnitelma ja tuettu maahanmuuttajia harrastamisessa, ohjattu MLL:n Perhekuumi ja Ystäväksi maahanmuuttajalle -toimintaan ja järjestetty infotilaisuuksia integroitumisen tueksi. Osallisuus: ▫ Ehkäisty yksinäisyyttä ja puututtu siihen liittyvään turvattomuuteen monipuolisesti erityisesti lasten ja nuorten, vanhempien, ikääntyneiden ja sosiaalisesti ja taloudellisesti heikommassa asemassa olevien parissa esimerkiksi tiedottamalla, järjestämällä kohdennettua toimintaa ja osallistumisen mahdollisuuksia. Viestintä: ▫ Viestitty monipuolisesti mielenterveyden edistämisestä ja mielenterveysongelmien ehkäisystä medioissa, tapahtumissa ja tilaisuuksissa sekä ammattilaisten verkostoissa ja osana perustyötä ▫ Viestitty terveyttä edistävistä ravitsemuksesta myönteisesti (kaikki keinot käytössä) ▫ Lisätty hyvin monipuolisin tavoin tietoa lasten ja nuorten ahdistuneisuuden ja psyykkisten oireiden tunnistamiseksi niin verkostoissa, perustyössä kuin monipuolisella viestinnällä medioissa ja tilaisuuksissa. Osaaminen: ▫ Lisätty ammattilaisten mahdollisuuksia vahvistaa osaamista mielenterveydestä puhumiseen, riskien puheeksiottoon ja apuun ohjaamiseen kartoittamalla osaamistarpeita, markkinoimalla alueellisia ja valtakunnallisia koulutuksia ja sopimalla ammattilaisten osallistumisesta. Markkinoitu läheisten huomioimiseen liittyviä koulutuksia. ▫ Järjestetty kattavasti sensitiivisyys ja tunnetaidot -koulutusta koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle ja opiskeluhoitomarkkinat koko perusopetuksen henkilöstölle. ▫ Järjestetty Mielenterveyden ensiapu 2-koulutusta ammattihenkilöille.

Kunnan omat nostot:

- Järjestetty tunne- ja kaveritaitoryhmiä ja Koulurauhan julistus -tilaisuus elokuussa.
- Toteutettu Nuorten äänivideointeja, joiden avulla käsitellään ja levitetään kokemustarinoita nuorten hyvinvointia koskettavista teemoista.
- Viritelty kokoavien tilaisuuksien ja tapahtumien järjestämistä uudelleen koronatauon jälkeen.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Kuntalaisten kokemus osallisuudesta ja vaikuttamisesta vahvistuu edellisvuosiin verrattuna

Syrjäytymisriskissä olevien määrä on maan keskitasoa pienempi

Keskeiset hyte-toimet**Toimet lähiyhteisöissä:**

- Vahvistettu monipuolisesti yhteisöön kuulumista perheissä, alle kouluikäisten yhteisöissä, koulu- ja oppilaitosyhteisöissä ja vapaa-ajan toiminnoissa kuten nuorisotyössä sekä työyhteisöissä ja asuinyhteisöissä.
- Toteutettu varhaiskasvatuksessa osallistavaa ruokakasvatusta (Neuvokas perhe/Sapere) ja ruokakasvatuksen arviointia (Nykytila.fi).
- Hyödynnetty perusopetuksessa osallistavaa ruokakasvatusta (Maistuva koulu).
- Toteutettu Ikääntyneiden työryhmän toimintaa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.
- Rakennettu ikäihmisten kulttuuripolkua yhteistyössä ikääntyneiden yliopiston kanssa (JYU ja Päijät-Hämeen kesäyliopisto).
- Järjestetty digiaputoimintaa.

Osallisuus:

- Tuettu kuntalaisten mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa neljän tuulen ilmiöitä ehkäisevään työhön kuulemalla kuntalaisia perustyössä, tapahtumissa ja tilaisuuksissa ja osallistamalla kehittämiseen. Mielenterveyteen liittyen on tehty yhteistyötä vaikuttajatoimijoiden kuten raatien, oppilaskuntien ja nuorisovaltuuston kanssa ja päihiteisiin ja digi- ja rahapelaamiseen liittyen on hyödynnetty kokemusasiantuntijuutta.
- Toteutettu monipuolisesti kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa ruokaan ja syömiseen liittyviin asioihin.

- Tuettu erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten osallisuuden toteutumista Heinolan harrastemallia toteuttamalla, nuoria kesätyöllistämällä, erityisen tuen integroinnilla osaksi perustoimintaa, erityislasten liikuntakerhotoiminnalla sekä nuorisopalvelujen erityislasten kerhotoiminnalla.
- Tuettu monipuolisesti lasten ja nuorten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa heitä koskeviin päätöksiin ja osittain palveluihin mm. oppilaskuntien ja nuorisovaltuuston kautta, arjen kohtaamisissa sekä teemailloissa ja tapahtumissa saatua tietoa ja kokemusasiantuntijatietoa hyödyntäen ja osallistamalla lapsia ja nuoria kehittämiseen
- Järjestetty yhdistysvierailuja sekä mahdollistettu ajankohtaisista asioista kertominen ja kuuleminen.
- Järjestetty ikääntyneille päivätoimintaa ja muistelupiirejä.
- Toteutettu vanhusneuvoston työpajatyöskentelyä.

Viestintä:

- Välitetty monipuolisin tavoin tietoa lasten, nuorten ja perheiden kohtaamispaikoista, vertaisryhmistä ja harrastetoiminnasta.

Kunnan omat nostot:

- Kehitetty osallistavaa budjetointia, toteutettu mm. puistoruokailu kesällä ja syyslomalla 2023.
- Mahdollistettu kylä- ja kaupunginosatapaamiset, joissa asukkaiden mahdollisuus lähettää terveisiä kaupungin kehittämistyötä varten.
- Monipuolistettu tiedottamista: monikanavaisuus ja saavutettavuus, Hyppynen-tiedotevihkojakelu koteihin.

Arjen turvallisuus

Kuntalaiset kokevat asuin- ja elinympäristönsä viihtyisäksi ja turvalliseksi

Toimeentuloedellytykset ovat koko maan tasolla tai sitä parempi

Lähisuhteet ovat turvallisaa

Keskeiset hyte-toimet

Toimet lähiyhteisöissä:

- Tehty kiusaamisen vastaista työtä monipuolisesti lasten ja nuorten, maahanmuuttajien ja sosiaalisesti tai taloudellisesti heikommassa asemassa olevien parissa mm. erilaisten menetelmien, taitojen lisäämisen, puuttumisen mallien ja yhteisöllisen puuttumisen avulla ja huomioitu työpaikkakiusaamisen ehkäisy. Keskeisiä toimia olleet toimintamallit liittyen kouluvalmentajan kiusaamisen vastaiseen työhön ja seksuaaliseen häirintään puuttumiseen, jota pilotoitu.
- Tarjottu ikääntyneille ravitsemusneuvontaa/ruuanlaiton ohjausta.
- Tuettu monipuolisesti lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveyttä sekä arjessa selviytymistä perheissä, varhaiskasvatuksessa, koulussa ja oppilaitoksissa sekä nuoriso- ja harrastustoiminnan yhteisöissä mm. vanhemmuudessa, sosiaalisissa suhteissa, elämänmuutoksissa tai haastavissa olosuhteissa tukemalla.
- Huomioitu ikääntyneen väestön asuinympäristöön liittyviä tarpeita toteuttamalla Talotsemppari-toimintaa, kylä- ja kaupunginosatapaamisia sekä esteettömyyskävelyitä.

Osallisuus

- Järjestetty haavoittuvassa asemassa oleville yhteisöllistä ruokailua ja ruokajakelua 1-2 x viikossa.
- Toteutettu puistoruokailua kaiken ikäisille kuntalaisille kesällä ja syksyllä.
- Toteutettu osallistava budjetointi ja kuulumistilaisuuksia kylissä ja kaupunginosissa.

Viestintä:

- Viestitty lähisuhteiden turvallisuudesta ja lähisuhdeväkivallasta tilaisuuksissa ja tapahtumissa sekä ammattilaisten verkostoissa ja osana perustyötä.
- Markkinoitu lähisuhteiden turvallisuuteen ja lähisuhdeväkivaltaan liittyviä alueellisia ja valtakunnallisia koulutuksia ja sovittu ammattilaisten osallistumisesta.
- Viety osana perustyötä ja ammattilaisten verkostoissa lasten, nuorten ja perheiden parissa toimivien tietoon väkivaltaisuuksien tunnusmerkit ja tuen piiriin saattamisen keinot ja viestitty niistä kuntalaisille teemaviestinnässä ja tilaisuuksissa.

Osaaminen:

- Lisätty ammattilaisten mahdollisuuksia vahvistaa osaamista lähisuhteiden turvallisuudesta ja lähisuhdeväkivallasta markkinoimalla alueellisia ja valtakunnallisia koulutuksia ja sopimalla ammattilaisten osallistumisesta.

Kunnan omat nostot:

- Toteutettu kulkemiseen liittyviä tukia ja toimenpiteitä, kuten palvelutaksi Kulkusen maksuton ajanjakso ja kenkien liukueste-etuus.
- Rakennettu kiinteät värikoodatut penkit reittien varrelle turvallisen ulkona liikkumisen lisäämiseksi.
- Järjestetty digiapua kolmena päivänä viikossa sekä erilaisissa tapahtumissa.

Päihteettömyys ja terveelliset elintavat

Elintavat ovat terveellisiä

Päihteiden kokeilu ja käyttö on vähäisempää kuin maassa keskimäärin

Keskeiset hyte-toimet

Toimet lähiyhteisöissä:

- Mahdollistettu kuntalaisten terveyttä edistävät ja kestävät ruokavalinnat kunnan eri toiminnoissa.
- Toteutettu ruuan kasvispainotteisuutta eri kouluasteilla tarjoamalla kasvisruokaa toisena pääruokavaihtoehtona, ja tarjoamalla salaattit erillisinä komponentteina niin varhaiskasvatuksessa kuin eri kouluasteilla.
- Tarjottu maksutonta aamupalaa toisella asteella.
- Toteutettu energiajuoma-agenttitoimintaa perusopetuksessa.
- Toteutettu ravitsemusohjausta osana liikuntaneuvontaa.
- Jalkautettu kattavasti päihteidenkäyttöön puuttumisen malleja kouluihin ja oppilaitoksiin ammattilaisten verkostoissa ja osana perustyöhön kuuluvia kohtaamisia sekä teemaviestinnän keinoin mediassa ja tapahtumissa.

Viestintä:

- Viestitty monipuolisesti päihdehaitoista, pelaamisesta ja haittojen vähentämisestä medioissa ja teemaviestinnässä, tilaisuuksissa ja tapahtumissa sekä ammattilaisten verkostoissa ja osana perustyötä.
- Viestitty monipuolisesti liikunnan ja kulttuurin merkityksestä hyvinvoinnille medioissa, tilaisuuksissa ja tapahtumissa sekä ammattilaisten verkostoissa ja osana perustyötä.

Osaaminen:

- Lisätty monipuolisesti ammattilaisten mahdollisuuksia vahvistaa osaamista päihteidenkäytöstä ja digi- ja rahapelaamisesta puhumiseen, riskien puheeksiottoon ja apuun ohjaamiseen. Järjestetty koulutusta pelaamiseen liittyen.
- Lisätty monipuolisesti ammattilaisten mahdollisuuksia vahvistaa osaamista kulttuurihyvinvoinnin ja liikkumisen edistämisestä markkinoimalla koulutuksia ja sopimalla ammattilaisten osallistumisesta. Järjestetty koulutusta.

Kunnan omat nostot:

- Lisätty vape-tietoisuutta oppilaille ja perheille. Oppituntien lisäksi lähetetty Wilma-tiedote koteihin 2x/v.
- Järjestetty maksuton puistoruokailu kesäkuussa ja syyslomaviikolla sekä toteutettu säännölliset yhteisölliset ruokailut.
- Harrastemallitoimintaan osallistuville koululaisille tarjottu maksuton välipala.